

УДК:663.25:330.33.01

В.І. Фучеджи, аспірант

V.I. Fuchedzhi, graduate student

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВА ВИНОРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

IMPACT OF FINANCIAL CRISIS ON FACTORIES WINE INDUSTRY

У статті представлена оцінка стану та визначені тенденції розвитку виноробної промисловості, розглянуті основні проблеми розвитку підприємств виноробної промисловості України та внесено пропозиції щодо поліпшення діяльності таких підприємств в умовах фінансової кризи та в умовах членства України в СОТ.

Ключові слова: Виноробна промисловість, виноградарство, виноробство, державне регулювання, фінансова криза, світова організація торгівлі (СОТ).

The paper presents the assessment and identified trends in wine industry the basic problems of development of wine industry enterprises of Ukraine and made suggestions for improving such enterprises in financial crisis and in Ukraine's membership in WTO.

Key words: wine industry, viticulture, wine, government regulation, financial crisis, World Trade Organization (WTO).

Вступ. В умовах ринкової економіки особливо важливою стає проблема успішного функціонування підприємств на гостроконкурентних ринках. Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність та самостійність управлінських рішень по забезпеченню ефективної їх роботи. Результати виробничої, комерційної, фінансової та інших видів господарської діяльності залежать від різноманітних факторів, які знаходяться у різній ступені між собою. Їх дія та взаємодія різні по своїй силі, характеру та часу. Причини або умови, що сприяють виникненню факторів, також різноманітні.

Сприятливі ґрунтово – кліматичні умови дозволяють вирощувати цінні європейські столові та технічні сорти винограду для виробництва високоякісних шампанських, марочних столових, десертних вин та для споживання у свіжому вигляді.

Проблемами розвитку виноградарства та виноробства займається багато вчених: А.М. Авідзба, Слюсар В. Д., Бахтін Ю. Г., Великий Ю. В., Л.М.Шаблиста, Гаркуша О. М., Матчина І. Г., Алієва А. Н. та багато інших, бо виноробна промисловість має важливе значення на сьогоднішній день, тоді як покращення показників ефективності виноробної промисловості у перспективі.

Незважаючи на наявність великої кількості наукових робіт, деякі питання залишаються не до кінця розглянутими і дослідженими, поки ще незадовільний стан виноробної промисловості та інтенсивне просування до світового економічного простору вимагає її постійного наукового супроводу.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка стану та вивчення діяльності підприємств виноробної промисловості, визначити тенденції розвитку підприємств виноробної промисловості південного регіону та запропонувати заходи щодо підтримки розвитку виноробної промисловості в умовах фінансової кризи і членства України в СОТ.

Результати. Сучасний стан виноробної промисловості, її перспективи розвитку, вживання вина, традиції, розташування і зовнішньоекономічні зв'язки необхідно розглядати в історичному ракурсі. Ще з давніх часів нам відомо, що виноробна промисловість тривалий час була найбільш дохідною та пріоритетною, є однією з найважливіших складових агропромислового комплексу України.

За часткою виробництва виноградного вина Одеська область займає провідне місце в Україні. Серед південних регіонів другий рік поспіль Одеська область займає друге місце, поступаючись лише АР Крим. На виноробних підприємствах виробляється біля 150 найменувань вин, у т.ч. значна кількість марочних та сувенірних.

В Україні переробкою винограду і випуском вина, шампанських вин і коньяку займається близько 200 підприємств. Лише в Одеській області у 2009р. займалися 19 підприємств, з них 15 статистично великих та середніх промислових підприємств, на чотирьох з них виробляються шампанські вина. У 2008р. підприємствами галузі вироблено 5983 тис. дал виноградного вина, 1369 тис. дал шампанських та 132 тис. дал ігристих вин. Одещина є одним з лідерів в Україні за обсягами переробки винограду. У 2008р. підприємствами області було перероблено майже третину загальнодержавного обсягу [1, с.5].

Успішність розвитку виноробної промисловості в Україні залежить від багатьох передумов, які дозволяють зробити продукцію конкурентоспроможною не тільки на внутрішньому, а й на зовнішньому ринках. Політика держави щодо діяльності підприємств виноробної промисловості на шляху інтеграції до світової економічної системи, зіткнулася з проблемою забезпечення стабільності агропромислового комплексу в цілому динаміки та підприємств виноробної промисловості окремо.

В найбільш урожайні роки в Україні вироблялося майже 30% загального обсягу виробництва винограду в СНД та 4% країн Європи, що дозволяло забезпечувати високий рівень споживання винограду та продуктів його переробки населення країни.

Результати дослідження найважливіших економічних показників функціонування підприємств виноробної промисловості України показали, що в останні роки вона зазнала глибокої економічної кризи. Проаналізувавши показники розвитку були визначені чинники, які вплинули на занепад підприємств галузі, це насамперед цілий ряд суттєвих помилок з боку держави, які полягають в непродуманій ціновій та податковій політиці, розбалансованості фінансово-кредитної системи, ввіз неякісної, але дешевої продукції із закордону та інше. Все це в поєднанні з природними катаклізмами останніх років призвело до кризових явищ на підприємствах виноробної промисловості, знизило його конкурентоспроможність, суттєво погіршило економічну ефективність [2,с.221]. Держава відсторонилася від підтримки

таких господарств, не регулює ринок збуту їх продукції, не впливає на експортні - імпорتنі операції, що в умовах ринкової економіки, особливо в умовах трансформації до СОТ, вкрай важливо. Результати непродуманих і некомпетентних дій державних структур привели до цілого ряду негативних наслідків, а саме: зменшилися площі виноградників; зниження обсягів виробництва та переробка і споживання винограду; відсутність відтворення виноградних плантацій та ін. [3]

Так, площа виноградних насаджень у сільськогосподарських підприємствах України у 2008 р. скоротилася майже втричі порівняно з 1990 роком. Взаємозв'язок між галузями виноградарства і виноробства завжди був і залишається дуже тісним, а значить і проблеми, які існують у виноградарстві, прямо впливають на обсяги та вартість виробленої виноробної продукції. Розвиток виноградарства впливає на виноробство. Усі тенденції, які спостерігались у цій галузі, значно вплинули на зміни обсягів виробництва вин.

Аналіз продуктивності виноградних насаджень показує, що низький рівень урожайності виноградників викликаний високою зрідженістю, недосконалим розміщенням та їх старінням.

В Україні виноградарством займаються в основному в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Закарпатській областях та Автономній Республіці Крим, де виробляється від 92 до 97 % загального об'єму винограду країни. Основними видами продукції виноробної промисловості є виноград та продукти його переробки (соки, вина, коньяки, шампанське тощо), які характеризуються високою цінністю і користуються попитом на споживчому ринку [3].

Вітчизняне виноробство при вступі країни до СОТ позбавили будь-якого державного захисту й механізмів боротьби з недобросовісною конкуренцією. І сьогодні, українські винороби борються за виживання, залишившись сам-на-сам з потужними державними механізмами світових виноробних держав. Наші ринки відкрили для їхньої продукції, і в той же час технологічно закрили їхні ринки для нашого вина [4].

Вступ України до Світової організації торгівлі призвів до зміни на ринку алкогольних напоїв. Компанії-експортери передчували зростання прибутків від виходу на вітчизняний ринок нових напоїв з Європи за прийнятною ціною, а українські винороби, навпаки, побоювалися, що не витримають конкурентної боротьби за споживача зі світовими компаніями, що і сталося [5].

Існує багато факторів, які впливають на стабільність роботи підприємств виноробної промисловості, в тому числі і фінансову. Найважливішим економічним фактором, який характеризує діяльність підприємств в умовах ринкової економіки, є ціна. Ціни на продукцію визначають рентабельність і прибутковість підприємства в цілому, а отже його життєздатність, а також вона є засобом встановлення певних відносин між виробниками і покупцями.

За даними спостереження за змінами цін, продукція у виробництві виноградних вин на підприємствах Одеської області в 2008р. порівняно з 2007р. подорожчала на 11,4%, що було зумовлено підвищенням цін на сировину, енергоносії, девальвацією офіційного курсу гривні. Зростання цін зафіксовано і в поточному році. За січень – липень 2009р. порівняно з січнем – липнем 2008р. ціни підвищились на 10,5% (відповідний показник торік становив 11,8%) [1,с.6].

Однозначно на сьогодні основним зовнішнім фактором можна назвати світову фінансову кризу, яка розпочалася у 2008 році і внесла свої корективи як в економіку країни, так і в окремі підприємства. У зв'язку з нестабільним станом економіки країни простежується неповне використання виробничих потужностей підприємств. При розширенні ринків збуту та поліпшенні фінансового стану підприємств можливе кількаразове збільшення обсягів виробництва.

У зв'язку з фінансовою кризою має місце недостатність обігових коштів, і як наслідок неплатоспроможність великої кількості торгівельних партнерів.

Висновки. Підсумовуючи результати аналізу становища у виноробній промисловості, слід зазначити, що незважаючи на зростання виробництва та реалізації виноградних вин, ситуація для підприємств – виробників остається

дуже складною. З однієї сторони попит населення зростає, але його рівень залежить від економічного стану у країні. Залежність від кліматичних умов впливає на стабільне розширення виробництва.

Для досягнення позитивних результатів у виробництві виноробної продукції, стабілізації цінової ситуації, а особливо реалізації, необхідно запровадити ефективний законодавчий і організаційно – економічний механізм для підтримки вітчизняного виробника. Зробити відчутні перетворення можливо лише на державному рівні шляхом кредитної та законодавчої підтримки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна доповідь “Проблеми виноробства в Одеській області” Головне управління статистики в Одеській області, 2009. – с.15.
2. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко - правовий аспект: [навч. посіб.]/ М. І. Камлик – К.: Атіка, 2005. – с.431
3. Прохорчук С.В. Необхідність стабілізації та формування стійкого розвитку підприємств виноградарсько – виноробного під комплексу. [Електронний ресурс]/Режим доступу://http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Biznes/2009_2/2009/02/090211.pdf
4. Прохорчук С.В. Перспективи розвитку виноградарства і виноробства України в умовах кризи. [Електронний ресурс]/Режим доступу://http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Biznes/2010_1/2010/01/100107.pdf
5. <http://www.minagro.kiev.ua>

Надійшла до редколегії (14.04.2010 р.)

Стаття рекомендована до друку

Професор, д.е.н. Ковальов А.І. _____

(Підпис)